

Benkő Imola Orsolya

KOMATÓZUS

1.0

Apám, aki még nem volt az apám, farkasszemet nézett egy pálinkás-üveggel. Az apám apja a bányában csillézett, az apám anyja meg kint a padon a szomszédasszonnyal pletykálta a lelkészt: a nyáját legeltetné olyan lelkesen, ahogy a szemét a konfirmandus lányokon. De apámat nem érdekelték még a lányok, sem a hegyes mellbimbók a templomban. Apámat a dugó érdekelte, a vastag parafadugó, amit apám apja jó erősen belenyomott az üvegbe. Négyéves ujjait rászorította a parafára, rájött, hogy minél erősebben húzza, annál inkább mozdul. Minden erőlködésnél enged, ki fog jönni az üveg szájából. Apám akkor még bízott magában, és ujjai szorításában. Nyögött, nyöszörgött, ahogy apám apja is, aki a műszak végén még felpakolta az utolsó csillét, majd meghúzta a laposüveget. Szállt utána a fekete por, megcsillant a fényben, majd ráhullt apám apjának arcára. Megült rajta, ahogy apám arcán az erőlködés. A dugó váratlanul engedett, apám hátraesett, beütötte a vállát a szék lábába, de amikor rá akart zendíteni, a meztelen hasára ömlött az üveg tartalma. Ezen úgy meglepődött, hogy sírásra nyíló szája tátva maradt, szeme könnytelen, köldökében pálinka. Visszabillent a fenekére, hasáról lefolyt a szesz a fenyőfa padlóra. Úgy nézett ki, mintha bepisilt volna, pedig már pár hete rászokott a bilire. Baleset, gondolhatta volna apám anyja, de nem jött még haza, biztos volt benne, hogy a fia alszik. A nap magasán járt, minek sietett volna. Apám meg pálinkás gatyában ült, hitetlenkedve nézte az üveget, ami már csak félig volt. Tudta, baj lesz. A köldökéből kifolyt pálinka után nyúlt, a kezét a szájához emelte. Csípett a csepp az ujján. Apám két kezével mégis felemelte az üveget, és egy jó nagy kortyot húzott belőle, érezte, hogy éget, de ivott még egy kortyot, meg még egyet, nem tudta miért kínozza magát, csak nyelte a pálinkát, folyt a könnye, és egyre homályosabbak lettek a szoba körvonalai, lassan kiúszott alóla a valóság. Olyan volt, mint amikor apám lánya, a kisebbik, belenézett az apja óriás nagytőjébe, és hirtelen szétfolyt a világ körülötte.

Apám eldőlt, böffent egyet, ahogy Rozi, a süldőmalac az ólban, és úgy maradt. Nagyon lassan vette a levegőt, szemhéja félig rácsukódott a szemére, keze, lába ólom, arca kipirult. Alkoholmérgezés, komatózus szakasz, mondta az orvos a négyéves felett, akit apám anyja kerített elő a kocsmából. Boldog ember, folytatta, de ezt apám anyja már nem akarta hallani, gyorsan bezárta a kaput a tántorgó doktor után. Próbálta hánytatni a gyereket, aki két napig nem jőzanodott ki. Apám nagyobbik lánya szerint, azóta sem. Világa homályos, a körvonalak mellett tapogatózik, elvétí állandóan a támpontokat.

1.1

Apám öccse szerint ez a történet merő hallucináció. A komatózus szakaszban születhetett apám agyában. Ez olyan biztos, mint az, hogy őt az apám anyja hozta a világra. Aznap délután apám nem egyedül volt a szobában, hanem velem, a majdnem háromévesemmel, merthogy apám emlékezőtehetségét azóta nemcsak a pálinka, hanem szilasi, rékási és balatoni borok, sőt, nemes gyomorkeserűk is befolyásolták. Apám már ötéves is lehetett, és tettette az alvást, amikor apám anyja kiült a padra a szomszédasszonnyal. Azóta apám anyjának elszólásaiból az is kiderült, hogy nem is a padon pletykált, hanem néhány házzal odébb a fiatal nőtlen lelkésznél járt, aki a konfirmandus lányok helyett szívesen legeltette a szemét a nagymellű háziasszonyokon. A nők kézről kézre adták a kilincset, és ottfelejtett alsóneműkkel üzengettek egymásnak. A férfiak erről mit sem sejtettek, fejtették a szenet a bányában, az asszonyok véd- és dacszövetsége elrejtette előlük az igazságot.

Apám öccse épp azt álmodta, hogy apám köldöke egy szökőkút, olyan magasra szökik fel belőle a víz, hogy az égen repülő madarakat lelövi, sebesülten hullnak a rétre, beterítik a falut a sérült madártestek. Apám öccse meg futott egyiktől a másikig, bekötözte törött szárnyuk, lábuk, vizet csepegtetett a csőrükbe, de hiába, elpusztultak, csak néhány leharcolt fecske maradt életben. Erre ébredt fel apám öccse, látta, hogy apám köldökéből folyik a pálinka, azzal rögtön kiugrott az ágyból, és a háromévesek harciasságával magához rántotta az üveget, amit lendületből a háta mögé dugott, és az istenért sem akarta apámnak odaadni. Orrfacsaró bűznek érezte apám öccse a pálinkaszagot, amennyire apám vissza tud emlékezni, ő is, de mindenáron meg akarta kóstolni a pálinkát. Így az idősebb testvér felsőbbrendűségével és

erejével kicsavarta apám az öccse kezéből az üveget, ami apám ügyetlensége miatt a fenyőpadlóra esett, a szesz patakként folyt belőle. De apám még idejében felkapta az üveget, meghúzta, és azzal a lendülettel öntött az öccse szájába is, aki ki akarta köpni a csípős vizet, de apám nem hagyta, befogta az öccse száját, amíg le nem nyelte a pálinkát. Apám öccse szerint apám már akkor sem tudta, mit cselekszik, ez később is így maradt. Tettei nélkülöztek minden logikát. Nagyanyám unokái teljes meggyőződéssel állítják, hogy apám öccse hároméves kora óta nem iszik. Nem állhatja a szeszt, ahogy időnként apámat sem.

1.2

Apám anyja akkor nyitott be, amikor apám a hároméves öccsének nyújtotta az üveget. Vizes volt még a köténye, a lelkésznél nagymosást tartottak az asszonyokkal. Nagyanyám később bevallotta a pletykás szomszédasszonynak, hogy nem találtak egyetlen női bugyit sem a parókián. Az asszonyok hitetlenkedve csóválták a fejüket, és gyanúsán méregették egymást, de senki nem szólt egy szót sem. Némán mostak.

Amikor apám anyja benyitott, apám öccse igazából egy kisebb demizsont tartott a kezében, nem üveget. Alig bírta el, de tartotta hősiesen, párnás karjai alatt a fejlődő izmok megremegtek. Úgy öntötte a szájába, hogy kifolyt mellette, le a hasán, a köldökében megpihent, és folyt tovább a pelenkába. *Eccser nekem*, mondta nagyanyám kisebbik fia, *eccser neked*, adta át apámnak a pálinkás butykost, és apám meghúzta, és nem tudott egy kortynál megállni, mintha édes anyatejet szírna, mohón vedelt, míg apám öccse meg nem elégelte. *Eccser nekem*, figyelmeztette apámat, aki meg sem hallotta, már a fülén folyt ki a pálinka, *eccser neked*, kiáltott az öccse, és a butykos után nyúlt. De apám nem hagyta magát, megbillent, eldőlt, a demizson kigurult a kezéből, folyt a pálinka, apám öccse kutyamód lefetyelt, míg apám azt kiabálta: *mit akarsz, neked még gatyád sem volt, amikor születted!*

Apám anyjából erre kitört a nevetés, állt az ajtóban és majdnem összepisilte magát a röhögéstől, azóta is nevet, hangjától az égen összekocannak a csillagok.

TEKERVÉNYEK, HASADÉKOK ÉS BARÁZDÁK

A hóban állok. Mellkasig ér. Ha lépni akarok, teljes erőből tolnom kell magam előtt a havat, ami szikrázik a napfényben, elvakít. Nagytata mögöttem árnyékot vet a fehérségre. Hideg és napsütés. A hótórlasz biztonsága, Nagytata széles tenyere és recsegő nevetése eszmélésem képei között. Ha régi gramofont hallok, Nagytata jut eszembe, ha a szemem becsukom, a szemhéjaim alatt kifehéredik a táj, biztonságos otthonom magamban hordom.

A havas udvar jobb szélén kút. Vize hideg, mint a hó, mélységes feketeség, nem szabad fölé hajolni, mondja Nagytata. Úgy képzelem, szörnyek laknak benne, és ha a vizébe nézek, a pikkelyes halfejű, szőrös farkastestű lény feljön értem, és leránt a mélységbe. Soha többé nem látom a napot. Félek a kút közelébe menni, de vonz a mélység. Jó lenne a kávéjára felülni, mint a nagyfiúk és a nagylányok a szomszédból. Félek a ház sötét szobájában is, amit Nagymama nevelőanyja rendezett be, és aki ebben a szobában halt meg. Fekete bútorok, fekete szőnyeg, fekete asztal és fekete bivalybőrrel bevont székek, a zsalugáteres ablak csikorog, ha kinyitják. Mintha az egész szoba egy hatalmas sóhaj lenne, az ismeretlen néni sóhaja, mielőtt kilehelte a lelkét. Ezen a szobán mindig átfutok, utánam a halál kutyái loholnak, nyáluk fröcsköl, csaholnak, vicsorítják ronda pofájukat, akkor is hallom őket, ha becsukom a nehéz faajtót a világos szobában, ahol az asztalon mindig van virág, falai fehéren világítanak, nagy zöld kanapéján megpihennek rémképeim.

A ház a völgyben fekszik, egy kacskaringós, poros faluban, a kopár hegyek között. Tavasszal a hegyek még halványzölden virítanak, sárga és rózsaszín virágokkal hívogatják a pakulárt, aki a falu összes bárányát tereli. Ha felnézek a hegyoldalba, a nyáj, mint foszlós bárányfelhő összeolvad az éggel. Ha szélcsend van, a bárányok bégetése visszhangzik a völgyben.

Nyáron Nagytata felvisz a hegyre, amit már régen lelegelt a nyáj. A négy lányunokáját felhúzza kisszekérrel. Mi meg kényeskedve nevetünk, ha elfárad, csöpög róla a verejték, míg a szél, a legnagyobb úr a vidéken, meg nem könnyörül rajta, meglebegteti a fenyőágakat, a

mogyorófabokrokat, jut belőle izzadt nagyapámnak is. Az erdőben rókagombát gyűjtünk. Nagytata hagyja, hogy látótávolságba szétszéledjünk, és keressük a sárga gombát, amit aztán juhtúróval megtöltünk és megsütünk az erdő szélén. Leguggolok egy bokorhoz, amikor csörtetésre leszek figyelmes, felnézek és velem szemben áll a fekete vaddisznó. Úgy megjídek, hogy visítani is elfelejtetek, mozdulatlanul nézünk farkasszemet. Megindul felém, át a bokron, én meg sikítózva futok ki az erdei ösvényre, mögöttem a röhögő disznó, a disznó után Nagytata, Nagytata után meg az unkatestvéreim, de ők már röhögnek, mert látják, hogy Nagytata egy vastag husáanggal el fogja kergetni az állatot. Mint egy fekete-fehér burleszk, felgyorsított, szaggatott mozdulatokkal, olyan az emlék.

Sötétedés után törnek ránk. Nagymama figyel fel a ribillióra. Bög a tehén, mielőtt kettéhasítják, halált kukorékol a kakas, mielőtt leszakítják a fejét. Nyuszifejek röpködnek az égen, meg széttört tojások, a kutyák nyüszítenek félelmükben, a lovak felágaskodnak, úgy készülnek az összecsapásra. Az asszonyok a gyerekekkel a pincébe menekülnek, a férfiak pedig előveszik a fejszét, puskát. Másnap hajnalban kiterítve fekszik a négy medve a templom előtt. Soványak és véresek, üveges szemükben visszatükröződik a falu.

Vágta II., 2018

(50 x 70 cm, papír, vegyes technika)